

4. Федченко М.А., Косач І.А. Державно-приватне партнерство в інноваційній сфері: український та зарубіжний досвід. Вісник Чернігівського державного технологічного університету. 2013. № 2(66). С. 365–371

4. Palokha O. Development of municipal-private partnership in the system of municipal crediting of Ukraine. Technology audit and production reserves. 2018. № 5(5). P. 4-8.

УДК 351:338.2

Наталія МАЛИШ,
д.держ.упр., професор, професор Києво-Могилянської
школи врядування імені Андрія Мелешевича

ДЕРЖАВНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Правові засади державної економічної політики в умовах дії воєнного стану прописані в Конституції України, Господарському Кодексі України, Законах України «Про оборону України», «Про правовий режим воєнного стану», інших нормативно-правових актах.

«Господарська компетенція органів державної влади та органів місцевого самоврядування реалізується від імені відповідної державної чи комунальної установи. Безпосередня участь держави, органів державної влади та органів місцевого самоврядування у господарській діяльності може здійснюватися лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України» [1].

У сфері господарювання держава здійснює стратегічну і тактичну економічну політику, що спрямована на реалізацію та узгодження інтересів суб'єктів господарювання та споживачів й населення в цілому. Економічна стратегія націлена на довгострокову перспективу, на вирішення важливих завдань, забезпечення економічної безпеки держави, збереження і примноження економічного потенціалу країни тощо. Економічна стратегія спрямована на визначення пріоритетних цілей економіки, засобів та способів їх реалізації з урахуванням тенденцій, що мають місце в національному та світовому господарстві. «Економічна тактика – сукупність найближчих цілей, завдань, засобів і способів їх досягнення для реалізації стратегічного курсу економічної політики в конкретних умовах, що складаються в поточному періоді розвитку економіки» [1, ст. 9]. Економічна тактика в умовах дії воєнного стану має свої особливості та повинна відповідати, насамперед, потребам оборонного комплексу.

Основними напрямками економічної політики, що визначаються державою, є [1, ст. 10]: структурно-галузева політика, інвестиційна, антимонопольно-конкурентна, бюджетна, податкова, грошово-кредитна, валютна, зовнішньоекономічна політика тощо. Засоби державного регулювання господарської діяльності прописані у статті 12 Господарського кодексу України як то: державне замовлення, ліцензування, патентування і квотування, технічне

регулювання, застосування нормативів та лімітів, регулювання цін і тарифів, надання податкових та інших пільг, дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій. Ці ж засоби та інструменти використовуються і в умовах дії воєнного стану.

Важливою складовою економічної політики є управління державним сектором економіки відповідно до засад внутрішньої і зовнішньої політики, що реалізовується через програми соціально-економічного розвитку України, цільові програми розвитку, а також відповідні законодавчі акти. Особливості управління господарською діяльністю у державному секторі економіки прописані у статті 22 Господарського кодексу України. Держава реалізує право державної власності у державному секторі економіки через систему організаційно-господарських повноважень відповідних органів управління.

Законодавство про управління об'єктами державної власності ґрунтується на Законі України «Про управління об'єктами державної власності», Господарському кодексі України, Податковому кодексу України, Законі України «Про захист економічної конкуренції» та інших нормативно-правових актах з питань управління об'єктами державної власності.

Єдиний реєстр об'єктів державної власності, держателем та адміністратором якого є Фонд державного майна України, є державною інформаційно-комунікаційною системою, що забезпечує збирання, облік, накопичення, оброблення, захист та надання інформації про нерухоме майно, у тому числі передане в оренду (лізинг), концесію або заставу, державних підприємств, установ та організацій, а також про корпоративні права держави та державне майно. Діяльність Фонду регламентується Законом України «Про Фонд державного майна України». ФДМУ в умовах воєнного стану запустив у тестовому режимі автоматизовану систему «Кадровий резерв ФДМУ» для пошуку експертів, які «мають управлінський досвід та бажання сприяти фінансовому оздоровленню підприємств у різних галузях діяльності». Систему розробив Офіс цифрової трансформації ФДМУ в співпраці з іншими підрозділами. У жовтні 2023 р. відкрито 62 вакансії на керівні посади на державних підприємствах та 13 вакансій в акціонерних товариствах з державною часткою участі [2].

Порядок здійснення господарської діяльності в умовах надзвичайного стану та надзвичайної екологічної ситуації прописано у статтях 416 і 417 Конституції України. Господарська діяльність в умовах надзвичайного стану допускає обмеження у здійсненні конституційних прав і свобод громадян, а також прав юридичних осіб та покладає на них додаткові обов'язки. У період дії воєнного стану, введеного на території України або в окремих місцевостях, правовий режим господарської діяльності визначається на основі законів: «Про оборону України», «Про правовий режим воєнного стану».

Фахівці Українського інституту майбутнього основними тенденціями економіки України зазначили:

– сповільнення інфляції у 2023 р. (26,6% у 2022 р.), що відповідає загальносвітовому тренду, а жорстка монетарна політика НБУ є недоцільною та гальмує економічне зростання;

- зовнішньоторговельний дефіцит, що створює передумови девальвації гривні;
- демографічну кризу (станом на червень 2023 року постійне населення України становить 28,5 млн осіб. не повернулися в Україну з 24.02.2022, з них 3-5 млн можуть залишитися за кордоном, старіння населення, спадання народжуваності, дефіцит трудових ресурсів);
- налаштування бізнесу на міграцію до Європи через кращі фіскальні умови, доступ до капіталу, безпеку та передбачувані умови ведення бізнесу;
- збільшення частки держави в економіці країни, що створює підґрунтя для високого рівня корупції, має негативні наслідки у вигляді міграції та стагнації економіки, тенденції до зростання «тіньової економіки»;
- збагачення корупціонерів і формування нових олігархів шляхом переділу активів та збагачення через обмеження щодо участі в тендерах по будівництву доріг, відновленню інфраструктури країни [3].

За результатами дослідження, проведеного групою «Рейтинг», найбільш перспективними галузями у поствоєнний період будуть: будівельна та військово-промислова [4]. Для відновлення зруйнованої інфраструктури потрібні будуть нові проєкти відбудови. Серед інших сфер перспективними зазначено: розвиток агропромислового сектору, сферу охорони здоров'я, металургію, інформаційні технології, освіту та науку, транспорт, торгівлю, культуру, туризм, легку промисловість.

Очевидно, що Україну очікує тривала боротьба за виживання. Державна економічна політика потребує фахового керування, залучення інвестицій для розвитку підприємництва, членства в НАТО як гарантії безпеки та можливості для економічного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Господарський кодекс України. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144). Редакція від 03.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Фонд державного майна України URL: <https://www.spfu.gov.ua/ua/content/historical-information.html>
3. Ілюзія зростання. Прогноз економіки України 2023-2024. Презентація. 05.07.2023 від UIFuture. URL: <https://uifuture.org/publications/ilyuziya-zrostannya-prognoz-ekonomiky-ukrayiny-2023-2024-prezentacziya/>
4. Перспективні галузі економіки, Команда YC.Market 5.07.2023. URL: <https://blog.youcontrol.market/pierspiektivni-ghaluzi-ieekonomiki-proghnozi-rozvitku-pisliya-viini>